

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 13 grudnia 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie J. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dnia 18 marca 2015 roku, odmawiającej wnioskodawczyni prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 26 stycznia 2015 roku do dnia 2 marca 2015 roku.

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

J. M. była zatrudniona do dnia 24 stycznia 2015 r. w Szkole Podstawowej nr (...) w Ł..

W dniu 11 października 2014 r. wnioskodawczyni zawarła z Politechniką (...) w Ł. umowę zlecenia, w ramach której zobowiązała się do prowadzenia zajęć w ramach lektoratu języka angielskiego oraz pełnienia 1,5 godzinnego dyżuru tygodniowo dla studentów. Ustalono zostało wynagrodzenie w stawce 40 zł za godzinę lekcyjną. Umowa została zawarta na czas określony do dnia 29 stycznia 2015 r.

Realizując powyższą umowę wnioskodawczyni przeprowadziła 36 godzin zajęć dydaktycznych, przy czym ostatnie miały miejsce w dniu 24 stycznia 2015 r.

Wnioskodawczyni była czasowo niezdolna do pracy z powodu choroby w okresie od dnia 26 stycznia 2015 r. do dnia 2 marca 2015 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Rejonowy uznał odwołanie za podlegające oddaleniu i zważył w sposób następujący.

Zgodnie z art.13 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U. z 2014r. poz.159), zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy (...) kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. Celem przepisów omawianej ustawy jest zapewnienie pracownikowi będącemu na zwolnieniu lekarskim środków utrzymania. W przypadku, gdy ubezpieczony pozostaje w drugim stosunku pracy ma źródło utrzymania w postaci zasiłku chorobowego z tego drugiego stosunku pracy. Nie ma zatem podstaw, aby nadto otrzymywał świadczenie z ubezpieczenia chorobowego ze stosunku zatrudnienia, który ustał.

Bezspornym jest, iż wnioskodawczyni do dnia 24 stycznia 2015 r. podlegała ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu zatrudnienia w Szkole Podstawowej nr (...). Jednocześnie od dnia 11 października 2014 r. wnioskodawczyni miała zawartą umowę zlecenia, która może stanowić tytuł do objęcia jej ubezpieczeniami społecznymi. Umowa ta trwała nadal w okresie, kiedy wnioskodawczyni stała się niezdolna do pracy z tytułu choroby, tj. w dniu 26 stycznia 2015 r. Nadto umowa zlecenia była realizowana przez wnioskodawczynię. Nie ma przy tym znaczenia, iż ostatnie zajęcia odbyła 24 stycznia 2015 r. Umowa ta bowiem dawała możliwość objęcia wnioskodawczyni ubezpieczeniem chorobowym.

W świetle cytowanego przepisu nie ma zatem podstaw do wypłacenia wnioskodawczyni zasiłku chorobowego z tytułu zatrudnienia, po jego ustaniu. Wypełnione zostały bowiem przesłanki omawianego przepisu, tj. art.13 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U. z 2014r. poz.159).

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Rejonowy orzekł, jak w sentencji wyroku.

Powyższy wyrok w całości zaskarżony został przez pełnomocnika ubezpieczonej.

Apelujący zarzucił wyrokowi naruszenie prawa materialnego tj. art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2014 r. poz. 159) przez jego niewłaściwe zastosowanie poprzez przyjęcie, że powódka spełnia przesłanki określone w tym przepisie i w czasie trwania niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia kontynuowała działalność zarobkową podczas, gdy powódka nie wykonywała po ustaniu stosunku pracy żadnych czynności objętych umową zlecenie, a zatem nie kontynuowała działalności zarobkowej.

W granicach tak określonego zarzutu apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania z dnia 20 kwietnia 2015 r. w całości i zmianę decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 marca 2015 r. poprzez przyznanie powódce prawa do zasiłku za okres od dnia 26 stycznia 2015 r. do dnia 2 marca 2015 r. z tytułu niezdolności do pracy z powodu choroby.

Zgłoszony został także wniosek o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje.

Apelacja jest nieuzasadniona.

W ocenie Sądu Okręgowego w Łodzi, Sąd pierwszej instancji wydał trafne orzeczenie, znajdujące oparcie zarówno w zebranych w sprawie materiale dowodowym, jak i obowiązujących przepisach prawa.

Sąd Okręgowy w pełni aprobuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je za własne. Podziela również wywody prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie znajdując żadnych podstaw do jego zmiany bądź uchylenia.

Świadczenia z ubezpieczenia chorobowego, o którym mowa w art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 963 ze zm.) uregulowane są w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t. j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 372) i przysługują wówczas, gdy spełni się ryzyko czasowej niezdolności do pracy spowodowanej chorobą lub innymi przeszkodami biologicznymi przewidzianymi w ustawie, wywołujące niemożność uzyskania dochodu w okresie trwania ubezpieczenia chorobowego. Zgodnie z art. 6 ust 1 powołanej ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa zasadą jest, że prawo do zasiłku chorobowego przysługuje z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, co oznacza, że zasiłek chorobowy zastępuje utracony zarobek. „Trwanie ubezpieczenia chorobowego” oznacza czas trwania działalności, z którą łączy się obowiązek ubezpieczenia albo uprawnienie do objęcia ubezpieczeniem na zasadach dobrowolności w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych. Warunkiem nabycia prawa do zasiłku chorobowego jest więc istnienie stosunku ubezpieczenia chorobowego oraz wystąpienie niezdolności do pracy w czasie jego trwania.

Jak dalej stanowi art. 13 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby.

Zasiłek chorobowy przysługuje w razie niezdolności do pracy spowodowanej chorobą, a więc jego funkcja substytutu zarobku polega na zabezpieczeniu środków niezbędnych do utrzymania w okresie trwania choroby. Taką zasadniczą funkcję spełnia zasiłek chorobowy w okresie trwania tytułu ubezpieczenia chorobowego. Prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia jest natomiast wyjątkiem od ogólnej zasady przysługiwania prawa do zasiłku chorobowego w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Odwołanie się do funkcji i celu prawa do zasiłku chorobowego, udzielanego po przekroczeniu okresu objętego składką, pozwala na stwierdzenie, że w kontekście ogólnych zasad nabywania prawa do zasiłku chorobowego, jest on świadczeniem wyjątkowym, przysługującym tylko osobom nie podlegającym ubezpieczeniu, i to z tytułu zdarzeń nie objętych ryzykiem ubezpieczenia chorobowego. Ryzyko, które ustawodawca zdecydował się finansować bez ekwiwalentu w składce, zostało ogólnie ujęte jako niezdolność do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia i przy tym podlega szczególnie określönemu reżimowi przesłanek, kiedy zasiłek chorobowy po ustaniu tytułu ubezpieczenia społecznego, nie przysługuje – wskazanych w art. 13 omawianej ustawy.

Wspólną cechą przyczyn wyłączających prawo do zasiłku wskazanych w art. 13 powołanej ustawy jest istnienie innych źródeł dochodów z ubezpieczenia społecznego (emerytura lub renta z tytułu niezdolności do pracy), z Funduszu Pracy (zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek lub świadczenie przedemerytalne) bądź z własnej kontynuowanej lub podjętej działalności zarobkowej (dochód z tej działalności lub zasiłek chorobowy z tytułu kontynuowanej równolegle lub nowej aktywności zawodowej, nabyty na ogólnych zasadach). We wszystkich tych przypadkach wypłata zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia byłaby sprzeczna z ratio legis omawianej regulacji, która sprowadza się do dostarczenia środków utrzymania byłemu ubezpieczonemu, który z powodu ustania pracy zarobkowej traci dotychczasowe dochody, a któremu choroba przeszkodziła w znalezieniu i podjęciu nowej pracy zarobkowej, a tym samym nowego źródła dochodów (H. Pławucka, glosa do uchwały SN z dnia 30 sierpnia 2001 r., III ZP 11/2001, OSP 2002, z. 12, poz. 599). Uzasadnieniem wszystkich przyczyn wyłączających prawo do zasiłku jest więc okoliczność, że dotyczą one sytuacji, gdy osoba niezdolna do pracy ma już inne źródło utrzymania.

Przepis art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej posługuje się przesłanką „kontynuacji działalności zarobkowej” lub „podjęcia działalności zarobkowej”. Ustawa przy tym nie definiuje pojęcia działalności zarobkowej. Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych także pojęcia tego nie wyjaśnia. Wykładnia pojęcia działalności zarobkowej poprzez porównanie przepisu art. 13 ust. 1 pkt 2 z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej – przewidującego utratę prawa do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia, w razie wykonywania pracy zarobkowej lub niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania zwolnienia lekarskiego – prowadzi do wniosku, iż zakres przedmiotowy pojęcia "działalności zarobkowej" jest szerszy od pojęcia "praca zarobkowa" i obejmuje różne formy prowadzenia działalności, w ramach której ubezpieczony uzyskuje dochód. Działalność zarobkowa to działalność stanowiąca źródło dochodu z tytułu własnej pracy, niezależnie od podstawy jej wykonywania. Tego rodzaju działalność stanowi tytuł do ubezpieczenia społecznego, a więc czyni zbędną ochronę ubezpieczeniową z tytułu poprzedniej, zakończonej działalności.

Na gruncie art. 13 ust. 1 pkt 2 działalność zarobkowa stanowi tytuł do objęcia obowiązkowo lub dowolnie ubezpieczeniem chorobowym. W myśl art. 3 ust. 1 ustawy zasiłkowej przez pojęcie tytułu ubezpieczenia chorobowego należy rozumieć zatrudnienie lub inną działalność, których podjęcie rodzi obowiązek ubezpieczenia chorobowego lub uprawnienie do objęcia tym ubezpieczeniem na zasadach dobrowolności w rozumieniu przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Tytułem ubezpieczenia chorobowego jest więc prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, zatrudnienie, służba lub inna praca zarobkowa, z których uzyskuje się dochód; także jest wykonywanie czynności w ramach umowy zlecenia.

Nawiązanie takiego stosunku prawnego daje podstawę do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Zgodnie bowiem z art. 11 ust 2 powołanej już ustawy systemowej dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10, w tym wskazane w pkt 4 osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej osoby o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej "zleceniobiorcami", oraz osobami z nimi współpracującymi. Przy tym stosownie do brzmienia

art. 13 pkt 2 powołanej ustawy osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu w okresach od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia jej rozwiązania lub wygaśnięcia.

Pod pojęciem podjęcia lub kontynuowania działalności zarobkowej, stanowiącym przyczynę wyłączającą prawo do zasiłku, należy więc rozumieć istnienie innych źródeł dochodów, będących tytułem do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniających prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby.

Osoby wykonujące pracę nakładczą oraz zleceniobiorcy podlegają ubezpieczeniu społecznemu od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy. Kontynuacja umowy zlecenia po rozwiązaniu stosunku pracy stanowi więc negatywną przesłankę przysługiwania zasiłku chorobowego za okres po ustaniu stosunku pracy, jako tytułu ubezpieczenia chorobowego, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (wyrok S.N. z dnia 28 maja 2013 r. I UK 626/12 LEX nr 1408145).

Wobec powyższego, wykonywanie działalności - umowy zlecenia trwa od momentu jej rozpoczęcia do chwili jej faktycznego całkowitego zaprzestania. Ponadto takie rozumienie kontynuowania działalności nie stoi w sprzeczności z funkcją, jaką ma pełnić wypłacanie zasiłku po ustaniu tytułu ubezpieczenia. Skoro zasiłek chorobowy zastępuje utracony zarobek, to ryzykiem chronionym jest w tym przypadku niemożność wykonywania (kontynuowania lub podjęcia) każdej działalności zarobkowej, zarówno tej, której wykonywanie dawało tytuł do objęcia ubezpieczeniem, jak i wykonywanej równolegle z taką działalnością, a ponadto jakiegokolwiek nowej działalności dającej źródło utrzymania. Jeżeli po ustaniu tytułu ubezpieczenia dojdzie do kontynuowania lub podjęcia działalności zostanie ona objęta ubezpieczeniem chorobowym. Wówczas zdarzenie ubezpieczeniowe (choroba) będzie pozostawać w związku z nowym tytułem ubezpieczeniowym (poważany w apelacji wyrok S.N. z dn. 4.06.2012 r. I UK 13/12).

Skoro wykonywanie działalności - umowy zlecenia trwa od momentu jej rozpoczęcia do chwili jej faktycznego całkowitego zaprzestania, to przypomnieć trzeba za Sądem Rejonowym, że J. M. pozostawała stroną umowy zlecenia, która była zawarta na okres do dnia 29 stycznia 2015 r. Uzupełniając natomiast wywoły tego Sądu wskazać należy, że umowa zlecenia – poza eksponowanym przez apelanta prowadzeniem zajęć z lektoratu – nakładała na ubezpieczoną jeszcze inne zadania: pełnienia 1,5 godzinnego dyżuru tygodniowo dla studentów, a także wypełnienia wszelkich obowiązków związanych z prowadzeniem zajęć tj. m.in. gromadzenia dokumentacji zajęć etc. (§ 1 umowy zlecenia). I za te wszystkie czynności, a nie wyłącznie za prowadzenie zajęć z lektoratu, przysługiwało stronie wynagrodzenie umowne. Wbrew twierdzeniom apelacji, brak jest zatem jakiegokolwiek podstaw do uznania, iż umowa zlecenia faktycznie wygasła z chwilą przeprowadzenia przez zleceniobiorcę ostatnich zajęć dydaktycznych, czyli w dniu 24 stycznia 2016 r. Nie sposób też zaakceptować tezy apelacji, że wynagrodzenie wnioskodawczyni nie było skorelowane z okresem umowy zlecenia, ale ściśle odnosiło się do liczby przeprowadzonych przez nią zajęć. Nie same bowiem zajęcia dydaktyczne dawały J. M. prawo żądania wynagrodzenia. Odwołująca się nie jest zatem uprawniona do zasiłku chorobowego za sporny okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia z tytułu zatrudnienia. Umowa zlecenia po dniu 24 stycznia 2015 r. istniała i obowiązywała nie tylko formalnie, a w związku z tym istniał tytuł do objęcia wnioskodawczyni ubezpieczeniem chorobowym.

Natomiast co do kwestii czy utrata prawa do zasiłku chorobowego zawsze dotyczy całego okresu niezdolności do pracy, to należy mieć na uwadze, że przy ścisłej co do zasady wykładni przepisów o ubezpieczeniu społecznym (chorobowym), utrata czy brak prawa do zasiłku nie mogą być ujmowane jako swoista sankcja zawsze rozkładająca się na cały okres niezdolności do pracy, jeżeli ten składał się z kilku okresów niezdolności do pracy. Utrata prawa do zasiłku chorobowego w okresie ubezpieczenia nie powinna dotyczyć więc całego okresu niezdolności do pracy, lecz tylko tego, w którym została podjęta praca - wyrok Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 249/07 (OSNP 2009 nr 11-12, poz. 152). Inna sytuacja zachodzi, gdy ubezpieczony otrzymuje cyklicznie (miesięcznie) stałe i adekwatne wynagrodzenie, które nie zależy od ilości i terminów wykonywanych zadań (czynności) w określonym czasie. Właśnie w tym może się też wyrażać różnica pomiędzy pracą i działalnością zarobkową, która z reguły obejmuje okres od jej rozpoczęcia

do zaprzestania i dlatego trwa przeważnie dłużej niż okazjonalna lub konkretna praca zarobkowa. Przepis art. 17 ustawy utratę prawa do zasiłku chorobowego odnosi do okresu zwolnienia wynikającego z orzeczenia lekarskiego o zwolnieniu od pracy, natomiast według regulacji z art. 13 ustawy zasiłek chorobowy w ogóle nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, a więc nie odnosi się do okresów poszczególnych zwolnień, tak jak w przepisie art. 17 (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 stycznia 2012 r. I UK 212/11 opubl. L.) Z tego względu za niezasadną należy uznać argumentację apelacji, że utrata prawa do zasiłku chorobowego powinna być ograniczona tylko do poszczególnych okresów zwolnień lekarskich, w czasie których występowały okoliczności wymienione w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej. Zgodnie z treścią tego przepisu zasiłek nie przysługuje za cały okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia.

Apelacyjny zarzut dotyczący naruszenia wskazanego przepisu prawa materialnego należy zatem uznać za chybiony.

Mając powyższe na uwadze i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację, jako bezzasadną.

Przewodniczący Sędziowie